

УДК 327.5:379.85

Гресь-Євреїнова С.В.

канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ОБЛАСТІ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОЇ ІНДУСТРІЇ

Пандемія COVID-19 завдала серйозної шкоди українському готельному бізнесу, на відновлення сектора піде не один рік. Тільки один туристичний збір, який принесли готелі в 2019 році, склав близько 35 млн грн, у 2020 році загальна сума збору стала меншою на 80%. Закриті кордони і відсутнє міжнародне авіасполучення у 2020 році могли стати шансом для розвитку внутрішнього туризму в Україні. Але через погіршення економічної ситуації у населення не було грошей на відпочинок. Дозволити собі елітні котеджі чи VIP-номери може не більше 15 % населення, решта - буде економити, а тому - шукати помірні ціни.

За результатами дослідження Асоціації готелів і курортів України (UHRA) станом на 2020 рік в 21% готелів валова виручка скоротилася на 25-40%, в третини готелів – на 40-60%, в 30% готелів наступні скорочення склали більше 60%, тільки 4% готелів показали зростання річної виручки, а в 3% вона залишилася на тому ж рівні. 66% готелів оптимізували свої витрати, скоротивши штат, 2/3 скоротили ціни на свої послуги, 63% - вдосконалили свій продукт і сервіси (ремонт, репозиціонування, оновлення стандартів роботи і умов з постачальниками, зміна комплектації і т.д.), 1/3 готелів впровадили цифрові і маркетингові інструменти, 27% ввели альтернативні послуги (коворкінг, здача номерів під офіси і т.п.), 7% вирішили

перепрофілювати частину приміщень, наприклад, для оренди під гральні заклади.

Тому, однією із сучасних актуальних тенденцій в області розвитку світової готельної індустрії є розширення сегменту «малих засобів розміщення» - міні-готелів і хостелів. Саме невеликі готельні підприємства сьогодні формують основу розвитку сфери гостинності – структурують ринок готельних послуг згідно попиту споживачів, формують конкурентне середовище та створюють додаткові робочі місця.

В Запорізькій області станом на 2019 рік 76716 господарюючих суб'єктів. З них всього 2,5 відсотки – це підприємства сфери тимчасового розміщування й організації харчування. Станом на 2019 рік у місті Запоріжжя налічується 120 суб'єктів, які за затвердженими видами економічної діяльності надають послуги з тимчасового розміщення (це готелі, хостели та мотелі різного рівня комфортності, санаторії, профілакторії, пансіонати, гуртожитки, приватні апартаменти та інші), загальна місткість яких складає близько 5000. Ще майже 2000 місць, за оцінками експертів, можуть запропонувати для розміщення туристів власники приватного житла. На території міста працюють 7 хостелів, найбільшим з яких є «Смарт Хостел» (44 номери), та «Dream Hostel Zaporizhzhia», що входить до міжнародної мережі (16 номерів, 83 місця).

В останні роки хостели успішно функціонують майже у всіх країнах і стають одним з найпоширеніших засобів розміщення для бюджетних туристів. Основними відмінностями хостелів від класичних готелів є продаж не номери, а ліжко-місця; гнучке ціноутворення, а також наявність в хостелі зон загального користування для знайомства і спілкування гостей. Хостели відносяться до бюджетних засобів розміщення, тому спектр пропонованих ними додаткових послуг обмежений. Зараз майже всі хостели у світі об'єднані в декілька міжнародних хостельних асоціацій, серед яких найвідомішою та впливовою є вже зазначена нами IYHF. Ця асоціація має статус неурядової некомерційної організації та знаходиться під протекцією ЮНЕСКО. Асоціація не тільки займається стандартами для засобів розміщення такого класу, але і розробляє навчальні програми, публікує каталоги хостелів. Кожен хостел, акредитований IYHF, щорічно проходить сувору перевірку на відповідність існуючим вимогам.

Конкурентне середовище та розвиток хостелів в Україні мають свою специфіку. Аналіз розвитку ринку хостелів в Україні показує, що у 2019 році їх сукупна місткість становила близько 1,5%, тобто класичні готелі зберігають безумовне домінування на українському ринку готельних послуг. Але підрахувати точну кількість хостелів в Україні складно. Якщо порівнювати офіційну інформацію про кількість хостелів з даними світових мереж бронювання, то помітно, що вони є в кілька разів більшими. Це

пов'язано з тим, що Державна служба статистики України фіксує дані тільки на основі звітності, яку більша частина хостелів ігнорує, також є велика частка хостелів, які працюють нелегально. Експерти ринку готельних послуг стверджують, що тільки 30 % хостелів України працюють офіційно, решта 70 % знаходяться в тіні.

Жорстка конкуренція на ринку готельних послуг змушує хостели переглядати власні принципи функціонування. Для збереження своїх ринкових позицій цим підприємствам готельної сфери необхідно докладати маркетингові зусилля у напрямі вдосконалення бізнес-процесів, знаходження додаткових можливостей зниження рівня витрат, підвищення якості обслуговування. Такі завдання потребують системного та комплексного підходу. Через відсутність повноцінного контролю і регулювання діяльності хостелів з боку державних і муніципальних органів, з одного боку, зберігається невідповідність кількісних показників в діяльності хостелів, позаяк значна частина їх продовжує бути в тіні, а з другого боку, має місце дуже слабка активність діяльності некомерційних партнерств (асоціацій, спілок, об'єднань) з розвитку хостел-руху в Україні. Також серед проблем підвищення конкурентоспроможності хостелів є їх низька пізнаваність серед іноземних мандрівників через те, що українські хостели надто слабо представлені в міжнародних системах онлайн-бронювання. Ваговим соціальним чинником впливу розвитку хостелів продовжує бути активний опір мешканців багатоквартирних будинків щодо розміщення хостелів в житловому фонді. Незважаючи на накопичений досвід, більшість українських хостелів не здійснюють маркетингову діяльність як щодо клієнтів (виявлення їх споживацьких переваг і вимог), так і щодо власного персоналу (велика плінність кадрів, відсутність високопрофесійних фахівців).

Однією з головних передумов розвитку хостелів в Україні є створення сприятливого інвестиційного клімату та пошук джерел фінансування для будівництва нових і реконструкції вже існуючих підприємств. Тому у міській програмі «Програма розвитку туризму в м. Запоріжжі 2020-2022» заплановано збільшення кількості підприємницької діяльності в індустрії гостинності, розвиток мережі закладів розміщення нижніх цінкових категорій. За підсумками 2022 року має бути не менше 15 хостелів та 5 кемпінгів.